

לעילוי נשמת
שלום בן משה

משניות של השבוע הבא

Next Week's Mishnayos

גליון
9

פאה פרק ז'

ד ובמקרא (ירמיה מ"ד כ) "קָרַץ מִצְפוֹן בָּא בָּא".
גַּרְגָּר יְחִידִי – רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֲשֶׁכּוּל,
וְחֻכְמִים אוֹמְרִים עוֹלָלָת.

גַּרְגָּר יְחִידִי - כְּגוֹן אֲשֶׁכּוּל שָׁאִין לוֹ אֲשֶׁכּוּלוֹת
קִטְנוֹת שׁוֹכְבוֹת זֹו עַל זֹו, אֲלֵא הַגַּרְגָּרִים
מְחוּבְּרִים בְּשֶׁרְבִיט עֲצָמוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אֲשֶׁכּוּל - דְּכֵתִיב (ישעיה י"ז)
"וְנִשְׂאָר בּוֹ עוֹלָלוֹת כְּנֹקֶף זֵית, שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה
גַּרְגָּרִים בְּרֹאשׁ אָמִיר" – שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה גַּרְגָּרִים
עוֹלָלוֹת, יוֹתֵר מִכָּאן אֲשֶׁכּוּל.

וְחֻכְמִים אוֹמְרִים עוֹלָלָת - דְּלֵא חֲשִׁיבֵי
הַגַּרְגָּרִים הַשׁוֹכְבִים זֶה עַל זֶה לְהַקְרֵא כְּתָף.
וְהִלְכָה פְּחֻכְמִים.

ה הַמִּידֵל בְּגַפְנִים, כִּשְׁם שֶׁהוּא מִידֵל בְּתוֹךְ
שְׁלוֹ, כֵּן הוּא מִידֵל בְּשָׁל עֲנִיִּים – דְּבָרֵי רַבִּי
יְהוּדָה.

הַמִּידֵל בְּגַפְנִים - כִּשְׁהַגְּפָנִים תְּכוּפִים זֶה אַחֵר
זֶה, עוֹקֵר מֵאוֹתָם שְׂבִינְתִים, וְהֶאֱחָרִים מִתּוֹקְנִים
בְּכָף.

כֵּךְ הוּא מִידֵל בְּשָׁל עֲנִיִּים - אִף עַל פִּי שֵׁישׁ
בְּהֵם פֶּאֶה אוֹ עוֹלָלוֹת שֶׁל עֲנִיִּים, כֵּךְ מִידֵל
בְּשָׁלָהֶם כְּמוֹ בְּשָׁלוֹ – קֹסֶבֶר עֲנִיִּים דִּין שׁוֹתֵף יֵשׁ
לָהֶם, וְכִשְׁם שֶׁשׁוֹתֵף כְּמוֹ שֶׁהוּא מִידֵל בְּשָׁלוֹ, כֵּךְ
מִידֵל בְּשָׁל חֲבִירוֹ, אִף עֲנִיִּים כֵּן.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּשָׁלוֹ הוּא רִשְׁאֵי, וְאֵינוֹ
רִשְׁאֵי בְּשָׁל עֲנִיִּים.

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר בְּשָׁלוֹ הוּא רִשְׁאֵי - קֹסֶבֶר
עֲנִיִּים דִּין קוֹנֵה יֵשׁ לָהֶם בְּחֻלְקָם, וְכִשְׁם שֶׁהַמוֹכֵר

פאה פרק ז'

ו אֵיזוֹהִי עוֹלָלָת? כָּל שָׁאִין לָהּ לֹא כְּתָף וְלֹא
נֹטֵף.

אֵיזוֹ הִיא עוֹלָלָת - הָאֲמוּרָה בְּתוֹרָה (ויקרא י"ט י)
"וְכִרְמֶךָ לֹא תַעֲוִלֵּל".

כְּתָף - הַשֶּׁרְבִיט הָאֲמָצְעִי שֶׁל הָאֲשֶׁכּוּל
מְחוּבְּרִים בּוֹ אֲשֶׁכּוּלוֹת קִטְנוֹת הַרְבֵּה, וְכִשְׁהֵן
שׁוֹכְבִים זֶה עַל זֶה, כְּמִשְׁאֵי שֶׁעַל כְּתִיפוֹ שֶׁל
אָדָם, הוּא נִקְרָא כְּתָף. וְכִשְׁהֵן מְפוּזְרִים בְּשֶׁרְבִיט,
אֶחָד לְכָאן וְאֶחָד לְכָאן, אֵין כָּאן כְּתָף.

נֹטֵף - הֵן גַּרְגָּרִים שֶׁל עֲנָבִים הַמְחוּבְּרִים בְּסוּף
הַשֶּׁרְבִיט, שֶׁרְגִילִים לִהְיוֹת תְּלוּיִם שָׁם עֲנָבִים
הַרְבֵּה, וְעַל שָׁם שֶׁעֲנָבֵיו נוֹטְפוֹת לְמִטָּה נִקְרָא
נֹטֵף. וּבְלִשׁוֹן מִקְרָא קוֹרָא לְאֲשֶׁכּוּל שָׁאִין לוֹ לֹא
כְּתָף וְלֹא נֹטֵף עוֹלָל, לְפִי שֶׁהוּא לְפָנֵי שְׂאֵר
הָאֲשֶׁכּוּלוֹת כְּעוֹלָל לְפָנֵי הָאִישׁ.

אִם יֵשׁ לָהּ כְּתָף אוֹ נֹטֵף, שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת. אִם
סֶפֶק, לְעֲנִיִּים.

אִם סֶפֶק - שְׁנֵרָאִים הָאֲשֶׁכּוּלוֹת הַקִּטְנוֹת
הַתְּלוּיֹת בְּשֶׁרְבִיט כְּאֵילוֹ שׁוֹכְבוֹת זֹו עַל זֹו, וְאֵין
שׁוֹכְבוֹת יָפֵה, דְּהִשְׁתָּא הָוֵי סֶפֶק אִם יֵשׁ לָהּ כְּתָף
אִם לֹא.

עוֹלָלָת שְׂבִאֲרֻכּוּבָה – אִם נִקְרָצָת עִם הָאֲשֶׁכּוּל
הָרִי הִיא שֶׁל בְּעַל הַבַּיִת, וְאִם לֹא, הָרִי הִיא שֶׁל
עֲנִיִּים.

שְׂבִאֲרֻכּוּבָה - יַחֲוֹר שֶׁל זְמוּרָה שְׁתְּלוּיִין בָּהּ
אֲשֶׁכּוּלוֹת הַרְבֵּה, וְהַבּוֹצֵר קוֹצֵצָה, וְהִיא נִקְרָאת
אַרְכּוּבָה, וּפְעָמִים שֵׁישׁ בָּהּ עוֹלָלוֹת עִם
הָאֲשֶׁכּוּלוֹת.

נִקְרָצָת - נִקְצָצָת וְנִחְתְּקָת. וְדוּגְמָתוֹ שְׁנִינוּ בְּיוֹמָא
ל"א: "קָרְצוּ וּמִירְק אַחֵר שְׁחִיטָה עַל יָדוֹ",

פאה

פרק ז'

ז כָּרֵם שְׁפוּלוֹ עוֹלְלוֹת – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר לְבַעַל הַבַּיִת, רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר לְעַנְיִים.

שְׁפוּלוֹ עוֹלְלוֹת – שָׂאִין בְּכָל הַפָּרָם אֲשָׁכוּל שִׁישׁ לוֹ כֶּתֶף וְנֹטֶף.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: "כִּי תִבְצוֹר לֹא תַעֲוֹלֵל" (דברים כ"ד כא) – אִם אֵין בְּצִיר, מַנִּיין עוֹלְלוֹת?

אִם אֵין בְּצִיר – וְכַמָּה שִׁיעוֹר בְּצִיר? שְׁלֹשָׁה אֲשָׁכוּלוֹת שְׁעוֹשִׁים רַבִּיעִית.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: "וְכַרְמָךָ לֹא תַעֲוֹלֵל" (ויקרא י"ט י) – אֲפִילוֹ כוֹלוֹ עוֹלְלוֹת.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וְכַרְמָךָ לֹא תַעֲוֹלֵל אֲפִילוֹ כוֹלוֹ עוֹלְלוֹת – וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: דְּלֹא תִימָא הוֹאִיל וְאֵין לְעַנְיִים בְּעוֹלְלוֹת קוֹדֵם לְבְצִיר, יִזְכֶּה בָּהֶם בַּעַל הַבַּיִת! לְכָךְ נֹאמַר "וְכַרְמָךָ לֹא תַעֲוֹלֵל".

אִם כֵּן, לָמָּה נֹאמַר "כִּי תִבְצוֹר לֹא תַעֲוֹלֵל"? אֵין לְעַנְיִים בְּעוֹלְלוֹת קוֹדֵם הַבְּצִיר.

ח הַמְּקַדֵּשׁ פָּרְמוֹ עַד שְׁלֹא נוֹדְעוּ בּוֹ הָעוֹלְלוֹת, אֵין הָעוֹלְלוֹת לְעַנְיִים. מִשְׁנוֹדְעוּ בּוֹ הָעוֹלְלוֹת, הָעוֹלְלוֹת לְעַנְיִים.

מִשְׁנוֹדְעוּ הָעוֹלְלוֹת – שְׁנִיכֵר מַה הוּא עוֹלְלוֹת וּמַה הוּא אֲשָׁכוּל.

הָעוֹלְלוֹת לְעַנְיִים – שָׂאִין אָדָם מְקַדֵּשׁ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ שְׁלוֹ.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר: יִתְּנוּ שֹׁכֵר גִּידוּלָיו לְהַקְדֵּשׁ. יִתְּנוּ שֹׁכֵר גִּידוּלָן לְהַקְדֵּשׁ – מַה שְׁמִשְׁבִּיחִין כָּל שְׁעָה בְּתוֹךְ קֶרְקַע שֶׁל הַקְּדוֹשׁ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי.

אֵיזָה הִיא שִׁכְחָה בְּעָרִים? כָּל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפָשׁוּט אֶת יָדוֹ וְלִיטְלָה.

בְּעָרִים – כָּרֵם שֶׁהַגָּפְנִים שָׁלָה מוֹדְלוֹת עַל גְּבִי כְּלוֹנוֹסוֹת וְעֲצִים, לְשׁוֹן (שִׁיר הַשִּׁירִים א' טז) "אֶף עָרְשָׁנוּ רַעֲנָנָה".

כָּל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְפָשׁוּט – פְּלוֹמֵר: לְאַחַר שֶׁעָבַר מַעְלֵיהָ, אִם בְּמָקוֹם שֶׁנֹּפֵר אֵינוֹ יָכוֹל

פאה

פרק ז'

לְחַבֵּירוֹ עֲשֶׂרָה אֲשָׁכוּלוֹת אֲסוּר לִיגַע בָּהֶן, אֶף בְּשֵׁל עַנְיִים כֵּן. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹדָה.

ח כָּרֵם רַבְעִי – בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים אֵין לוֹ חוֹמֵשׁ וְאֵין לוֹ בִיעוֹר, בֵּית הֵלֵל אֹמְרִים יֵשׁ לוֹ.

כָּרֵם רַבְעִי – הַנוֹטֵעַ כָּל עֵץ מֵאֲכָל, בְּשָׁנָה הַרְבִּיעִית מַעֲלָה הַפִּירוֹת לִירוּשָׁלַיִם וְאוֹכְלֵם שֵׁם בְּקִדּוּשׁ מַעֲשֵׂר שְׁנִי, אוֹ פוֹדָה אוֹתָם וּמַעֲלָה הַדָּמִים לִירוּשָׁלַיִם. דְּכָתִיב (ויקרא י"ט כד) "וּבִשְׁנָה הַרְבִּיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קוֹדֵשׁ הַלּוּלָיִם", וְדַרְשִׁינוּ "הַלּוּלָיִם" כְּמוֹ "חַלּוּלָיִם" – אָמַר רַחֲמָנָא אַחֲלִיה וְהִדְר אַחֲלִיה.

בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים אֵין לוֹ חוֹמֵשׁ – אֶף עַל פִּי שְׁטַעוֹן פְּדִיּוֹן כְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, אֵין הַבְּעָלִים מוֹסִיפִים אֶת הַחוֹמֵשׁ, דְּלֹא כְּתִבָּה תוֹרָה בּוֹ חוֹמֵשׁ.

וְאֵין לוֹ בִיעוֹר – אֵינוֹ חַיִּיב לְבַעֲרוֹ מִן הַבַּיִת בְּעָרֵב פֶּסַח שֶׁל רַבִּיעִית וְשֶׁל שְׁבִיעִית, כְּשֶׁמִּבְעַר הַמַּעֲשָׂרוֹת, כְּדָכָתִיב (דברים כ"ו יג) "בְּעָרְתִי הַקּוֹדֵשׁ מִן הַבַּיִת".

וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים יֵשׁ לוֹ – חוֹמֵשׁ וְיֵשׁ לוֹ בִיעוֹר. בֵּית הֵלֵל יִלְפִי "קוֹדֵשׁ" "קוֹדֵשׁ" מִמַּעֲשֵׂר – מַה מַּעֲשֵׂר יֵשׁ לוֹ חוֹמֵשׁ וְיֵשׁ לוֹ בִיעוֹר, אֶף כָּרֵם רַבְעִי יֵשׁ לוֹ חוֹמֵשׁ וְיֵשׁ לוֹ בִיעוֹר, וּבֵית שְׁמַאי לֹא יִלְפִי "קוֹדֵשׁ" "קוֹדֵשׁ" מִמַּעֲשֵׂר.

בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים יֵשׁ לוֹ פֶּרֶט וְיֵשׁ לוֹ עוֹלְלוֹת, וְהָעַנְיִים פּוֹדִין לְעַצְמָן, וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים כּוֹלוֹ לָגַת.

יֵשׁ לוֹ פֶּרֶט וְיֵשׁ לוֹ עוֹלְלוֹת – דְּכַחוּלִין חֻשְׁבִּי לִיהָ.

וְהָעַנְיִים פּוֹדִין לְעַצְמָן – מִן הַפֶּרֶט וְהָעוֹלְלוֹת שֶׁלְקָטוּ, וְאוֹכְלִים אוֹתָן בְּמָקוֹמָן, וּמַעֲלִין הַדָּמִים לִירוּשָׁלַיִם.

וּבֵית הֵלֵל אֹמְרִים כּוֹלוֹ לָגַת – מִשּׁוֹם דִּילְפִי מִמַּעֲשֵׂר, וְסִבְרִי לְהוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִמּוֹן גְּבוּהָ הוּא. הִילְכָךְ אֵין לְעַנְיִים חֵלֶק בּוֹ, וְדוֹרְכִים הָעוֹלְלוֹת עִם שְׂאֵר הַיִּיז, וְהַבְּעָלִים מַעֲלִים הַכֹּל לִירוּשָׁלַיִם.

פאה פרק ח'

בפונדיון", דהיינו מזון שתי סעודות. וכינן שאינו מביא זיתים שנה ארבעה איסרות, דהיינו מזון שתי סעודות לו ושתי סעודות לאשתו, אף הוא אינו יוצא ללקוט. ואין הלכה כרבי יהודה.

כח נאמנים על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתו.

נאמנים - העניים לומר חיטים הללו של לקט שכחה ופאה הן, ופטורים מן המעשר.

בשעתו - בשעת הקציר.

ועל מעשר עני בכל שנתו.

בכל שנתו - בשנה שלישית ובשנה ששית, שמעשר עני נוהג בהן.

ובן לוי נאמן לעולם.

ובן לוי נאמן לעולם - דמעשר ראשון נוהג בכל שנה. וכינן דאמר של מעשר ראשון הם, לא חיישינן שמא לא הפריש מהן תרומת מעשר, דכי היכי דלא נחשדו ישראל על תרומה גדולה, כף לא נחשד בן לוי על תרומת מעשר.

ואינו נאמין אלא על דבר שבני אדם נוהגין בו.

אלא על דבר שבני אדם נוהגין בו - נוהגים לתת להם פן, ולא על דבר שאין רגילים לתת להם כיוצא בו, ולקמן מפרש ואזיל.

כט נאמין על החיטים, ואין נאמין על הקמח ולא על הפת.

נאמנים על החיטים - לומר "של מעשר עני הם שניתן לי", אבל אין נאמנים לומר "קמח ופת זה של מעשר עני, שניתן לי קמח ופת", דאין דרך לחלק מעשר עני קמח ופת.

נאמין על השעורה של אורז, ואין נאמין עליו בין חי בין מבושל.

שעורה של אורז - אית דמפרשי שיבולת של אורז, שלא הנה דרפם לחלק אורז של מעשר עני אלא בשבליים.

ואית דמפרשי "שעורה של אורז" - קודם

פאה פרק ח'

לפשוט ידו וליטול, קרינא ביה (דברים כ"ד יט) "לא תשוב לקחתו".

וברוגליות? משיעבור הימנה.

אבל רוגליות - הגפנים העומדים על גבי קרקע שדורכים עליהם ברגל.

משיעבור ממנה - הוי שכחה, דכל גפן וגפן מן הרוגליות חשיבא כאומן בפני עצמו, ואסור לשוב מאומן לאומן.

לא מאימתי כל אדם מותרין בלקט? משילכו הנמושות.

הנמושות - אית דמפרשי זקנים ההולכים על משענתם, ואית דמפרשי ליקוטי בתר ליקוטי. שמאחר שילכו בשדה לוקטים אחר לוקטים, או הזקנים הללו שמאחרים ללכת ללקט אחר הכל, כבר נתאשו העניים מאותה שדה, וכל הנמצא בה אחר כף הוא הפקר לכל, בין לעניים בין לעשירים.

בפרט ועוללות? משילכו העניים בפרם ויבואו.

ובזיתים? משתרד רביעה שניה.

רביעה שניה - המטר נקרא רביעה, מפני שהוא רובע את הארץ ומולידה ומצמיחה, כזכר הרובע את הנקבה והיא מתעברת ממנו, לשון (ויקרא י"ט יט) "בהמתך לא תרביע". פירוש אחר: רביעה - על שם שהמטר משכיב העפר ומרביצו, תרגום "רובץ", רביע. וזמן רביעה שניה בשנה בינונית הוא בכ"ג במרחשון.

אמר רבי יהודה: והלא יש שאינם מוסקין את זיתיהם אלא לאחר רביעה שניה!

שאינן מוסקין - מסיקה בזיתים כמו קוצר בתבואה, בוצר בענבים, אורה בתאנים, גודר בתמרים, כף מוסק בזיתים.

אלא כדי שיהא העני יוצא ולא יהא מביא בארבעה איסרות.

ולא יהא מביא בארבעה איסרות - דהיינו שני פונדיונים, שהפונדיון שני איסרין, ותנן: "אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכפר

פאה
פרק ח'

— רבי עקיבא אומר פרס.

דבילה - תאנים יבשים לאחר שנדרסים בעיגול קרויין דבילה, ושוב אין נמפרים במידה אלא במשקל, להכי תני מנה דבילה. ומנה הוא משקל מאה דינרים, והדינר משקל ששה מעים, ומשקל המעה ששה עשר גרגרי שעורה.

פרס - חצי מנה.

חצי לוג יין — רבי עקיבא אומר רביעית.

רביעית שמן — רבי עקיבא אומר שמינית.

ושאר כל הפירות, אמר אבא שאול: **כדי שימפרם ויקח בהם מזון שתי סעודות**.

בכל המידות האמורות במתניתין, הלכה כתנא קמא והלכה כאבא שאול.

ולא נאמרו דברים הללו אלא למחלק מעשר עני בגורן, אבל המחלק מעשר עני בתוך ביתו, מחלק כפי רצונו, ולא נתנו בו חכמים שיעור.

מידה זו אמורה בכהנים ובלויים וב ישראלים.

מידה זו - דאין פוחתין לעני, אמורה בכהנים לויים וישראלים — כל אחד מהם שמחלק מעשר עני בגורן, לא יפחות מזה השיעור.

היה מציל, נוטל מחצה ונותן מחצה. היה לו דבר מועט, נותן לפניהם והן מחלקין ביניהם.

היה מציל - שאין רוצה לחלק לעניים שבאו כל מעשר עני שבגדו, ורוצה להציל ממנו לקרוביו העניים.

נוטל מחצה - ומצניע לצורך קרוביו.

ונותן מחצה - לעניים שבאו. ואם לאחר שנטל מחצה והצניע לצורך קרוביו היה לו דבר מועט, כלומר: שלא נשאר לו כדי לתת לכל אחד מן העניים שבאו פשיעור הקצוב לעיל במתניתין, נותן לפניהם מה שנשאר בגדו, והן מחלקים ביניהם.

אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מכפר בפונדיון, מארבע סאין בסלע.

פאה
פרק ח'

שנכתש במכתש והוסרה קליפתו שעורה קורא לו, ולאחר דישה בעודו בקליפתו דרך לחלק לעניים.

נאמנין על הפול, ואין נאמנין על הגריסין, לא חיים ולא מבושלין.

גריסין - שטחנן בריחיים של גרוסות.

נאמנין על השמן לומר של מעשר עני הוא, ואין נאמנין עליו לומר של זיתי ניקוף הוא.

נאמנים על השמן - שדרך לחלק מעשר עני בשמן.

ואין נאמנים לומר של זיתי ניקוף הוא - זיתי ניקוף ממתנות עניים הן, שחובטים ומנקפים בזית להשיר הזיתים שנשארו מן המסיקה, וניקוף לשון (ישעיה י"ז) "כנוקף זית".

ואין העני נאמן לומר שמן זה הוצאתי מזיתי ניקוף ופטור מן המעשר, לפי שאין רגילין לעשות שמן מזיתי ניקוף. אבל עני האומר קמח זה או פת זו מלקט שכחה ופאה שלקטתי, וטחנתי קמח ואפיתי לחם, נאמן, שדרך העני לעשות לחם מלקט שכחה ופאה.

נאמנים על הירק, ואין נאמנים על המבושל, אלא אם פן היה לו דבר מועט, שפן דרך בעל הבית להיות מוציא מלפסו.

נאמנים - העניים על הירק חי לומר "של מעשר עני הוא", דירק חייב במעשר מדרבנן.

דבר מועט - נאמנים אף על המבושל, דפעמים שבעל הבית שכח מלעשר, ומעשר מן המבושל מתוך הקדירה.

מלפסו - הקדירה או הפרור שמכשל בה.

אין פוחתין לעניים בגורן מחצי קב חיטים וקב שעורים — רבי מאיר אומר חצי קב.

אין פוחתין לעניים בגורן - כשמחלקין מעשר עני בגורן, אין נותנין לכל עני ועני פחות משיעור זה, דכתיב (דברים כ"ו) "ואכלו בשעריך ושבעו" — תן לו כדי שבעו.

קב וחצי כוסמין, וקב גרוגרות או מנה דבילה

פאה פרק ח'

מכפר בפונדיון - כפר הנמכר בפונדיון, כשהחייטים נמכרים ארבע סאים לסלע.

וארבע סאין הן עשרים וארבעה קבין, שכל סאה היא ששה קבין. והסלע הוא ארבעה דינרים, וכל דינר ששה מעין, נמצא הסלע עשרים וארבעה מעין. נמצאו עשרים וארבעה קבין לעשרים וארבעה מעין, קב לכל מעה. והמעה שני פונדיונים, הרי הכפר הנמכר בפונדיון הוא חצי קב.

אבל מפני שהחונני רוצה להשתפר ליציאת האפיה והטחינה, אי אפשר שימכר הכפר שהוא חצי קב בפונדיון, כפי הערך שמוכרים התבואה בשוק ארבע סאים בסלע. לפיכך לא יהיה הכפר הנמכר בפונדיון אלא רובע הקב בלבד.

וכשמחלקים תבואה לעני בגורן, ועליו לטחון ולאפות, אין פוחתין מחצי קב. אבל קשנותנים לו כפר אפוי, לא יהיה אלא רובע הקב, שהם ששה ביצים. והכי מפורש בפרק פיצד משתתפין בעירוובין (דף פב).

לו, נותנין לו פרנסת לינה.

פרנסת לינה - מיטה וכרים וכסתות.

שבת, נותנין לו מזון שלש סעודות.

מזון שלש סעודות - שחייב אדם לאכול בשבת שלש סעודות.

מי שיש לו מזון שתי סעודות, לא יטול מן התמחוי.

לא יטול מן התמחוי - לפי שהתמחוי מתחלק בכל יום. שהנבאים מחזירים על פתחי בעלי בתים בכל יום, ולוקחים מהם תבשיל לצורך העניים, והכלי שמשמים בו את התבשיל נקרא תמחוי.

מזון ארבע עשרה סעודות, לא יטול מן הקופה.

לא יטול מן הקופה - לפי שהקופה מתחלקת מערב שבת לערב שבת.

והקופה נגבית בשנים, ומתחלקת בשלשה.

נגבית בשנים - לפי שממשפנים על הצדקה, ואין עושים שררה על הציבור פחות משנים.

פאה פרק ח'

ומתחלקת בשלשה - לפי שהיא כדיני ממונות, ודיני ממונות בשלשה.

ח מי שיש לו מאתים זוז, לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני.

מאתים זוז - קים להו לרבנן שאלו מספיקים לשנה אחת לכסות ולמזונות.

היו לו מאתים חסר דינר, אפילו אלה נותנין לו כאחת, הרי זה יטול.

היו ממושפנים לבעל חובו או לכתובת אשתו, הרי זה יטול.

או לכתובת אשתו - ואפילו היא יושבת תחתיו.

אין מחייבין אותו למכור את ביתו ואת כלי תשמישו.

ואת כלי תשמישו - פלים ופיים שמשמש בהם בשבתות וכוונגלים.

והני מילי כשפא ליטול לקט שכחה ופאה, ואינו נוטל מקופה של צדקה, שמתפרנס בצנעה, ואינו נוטל ממה שבנד גבאי. אבל אם נוטל מקופה של צדקה, אז אין מניחין אותו ליטול אפילו לקט שכחה ופאה עד שימכור כלי תשמישו.

ט מי שיש לו חמישים זוז והוא נושא ונותן בהם, הרי זה לא יטול.

מי שיש לו חמישים זוז והוא נושא ונותן בהם - דחמישין דעבדין, טבין כמאתים דלא עבדין.

וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל, אינו נפטר מן העולם עד שיצטרף לבריות.

וכל מי שצריך ליטול ואינו נוטל, אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו, ועליו הפתוב אומר (ירמיה י"ז) "ברוך הגבר אשר יבטח בה, והיה ה' מבטחו". וכן ז"נו שדן דין אמת לאמתו.

וכל מי שצריך ליטול ואינו נוטל - כגון שדוחק עצמו במלאכה, ומסתפק במעשה דיני

כְּדֵי שְׁלֹא יתְפַרְנֵס מֵאַחֲרֵימֶיךָ.

אָבֵל אִם אֵין מַעֲשֵׂה יָדָיו מִסְפִּיקִין לוֹ, וּמִסְגָּף עֲצָמוֹ בְּחַיֵּי צַעַר קְרוֹבִין לְמִיתָה, עַל זֶה אָמְרוּ: כָּל הַצָּרִיף לִיטוֹל וְאֵינוֹ נוֹטֵל, הֲרִי זֶה שׁוֹפֵף דָּמִים, וְאָסוּר לְרַחֵם עָלָיו – עַל נַפְשֵׁיהָ לֹא חַיִּים, כָּל שֶׁכֵּן עַל אַחֲרֵימֶיךָ.

וְכָל מִי שֶׁאֵינוֹ לֹא חִיָּגֵר וְלֹא סוֹמֵא וְלֹא פֶסֶת, וְעוֹשֶׂה עֲצָמוֹ כְּאַחַד מֵהֶם, אֵינוֹ מֵת מִן הַזְקֵנָה עַד שִׁיְהִיָּה כְּאַחַד מֵהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ט"ז כ) "צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדוּף".

וְכָל דִּיּוֹן שֶׁלּוֹקַח שׁוֹחֵד וּמִטָּה אֶת הַדִּין, אֵינוֹ מֵת מִן הַזְקֵנָה עַד שֶׁעֵינָיו כֶּהוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ"ג ח) "וְשׁוֹחֵד לֹא תִקַּח, כִּי הַשׁוֹחֵד יַעֲוֶר פְּקָחִים וְגו'".

